

ÖZET/ABSTRACT

Cinsiyet kalıpları ve geleneksel yaşam biçimlerinin sebep olduğu cinsiyete dayalı iş bölümleri mekânların "eril" bir görünüm kazanmasına neden olmuştur. Bu eril görünümün kadının mekân kullanımında olumsuz etkiler yaratarak, mekân kullanıcılarının toplumsal kalıplar dahilinde şekillenmesiyle sonuçlanmıştır. Bu durum benzer mekânların farklı cinsiyetteki bireylere değişik duygular (korku, baskı, özgürlük, güven) yaşatmasına neden olmuştur. Mekânları toplumun onayladığı şekilde deneyimlemek zorunda kalan kadınlar değişen dünya koşullarında çeşitli kuruluşlar aracılığıyla haklarını aramışlardır; ancak mekân kullanıcılarını destekleyen birtakım haklara kavuşmalar da ülkemiz bu konuda hâlâ yeterli kadar ilerleyememiştir. Ülkemizde kadın-erkek eşitliğinin tam anlamıyla sağlanabilmesinde, kadınların mekânsal farkındalıklarının artırılması ve kamusal alanlardaki yerlerine sahip çıkmalarının önem taşıdığı düşünülmektedir. Bu çalışmanın amacı, Bolu İli Mudurnu İlçesi'nde yaşayan kadınların mekânı ne kadar eşit/verimli kullandıklarının belirlenmesi ve bu kapsamda, Kadın Dostu Kent (KDK) Tasarım-Planlama Ölçütleri doğrultusunda ilçenin kamusal mekânlarındaki eşitsizlikleri telafi edeceği düşünülen önerilerin geliştirilmesi olarak belirlenmiştir. 2015 yılından itibaren Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization- UNESCO)'nün Dünya Miras Alanları Geçici Listesi'nde "Tarihi Ahi Kenti Mudurnu" başlığı ile yer alan ve 2018 yılında Türkiye'nin 15. Sakin Şehri ilan edilen Mudurnu İlçesi'nin sahip olduğu doğal ve kültürel değerlerin uluslararası kuruluşlar tarafından onaylanması, kadının ilçedeki aktif davranışları (kadın esnaf sayısının fazlalığı, el sanatlarının yaygınlığı ve gerçekleştirilen analizler) ve Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) tarafından 2018 yılında kadın güçlenme potansiyelinin yüksek olduğunun tespit edilmesi gibi durumlar araştırmanın çıkış noktasını oluşturmuştur. Bu çalışmanın kadın-erkek eşitliği ve mekânsal planlamaya ilişkin literatüre kadın ve mekân kullanımı konusunda katkı sunacağı, çalışmadan elde edilen sonuçların Mudurnu İlçesi'nin gelişimi hususunda yararlı olacağı ve benzer alanlar için de örnek teşkil edeceği düşünülmektedir. Araştırma; veri toplama, analiz, değerlendirme, sonuç ve öneriler olmak üzere dört aşamada gerçekleştirilmiştir. Araştırmada verilerin toplanmasında anket, yerinde gözlem ve derin mülakat yöntemlerinden yararlanılmıştır. Bu kapsamda örneklem tespiti ile sayıları belirlenmiş 93 kadınla anket çalışması yürütülmüş ve sonuçlar SPSS 23.0 Programı kullanılarak tablolara ifade edilmiştir. Anket çalışması kapsamında elde edilen bulgulardan yararlanılarak kent merkezinde belirlenen 7 noktada (pazar yeri, kent meydanı, yukarı çarşı, çay bahçesi, hamam ve cami önü, kahvehane önü) 2 gün boyunca (23 Haziran 2018, 8 Aralık 2018) yaz ve kış mevsimlerinde yerinde gözlem çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Gözlem çalışmalarının gerçekleştirilmesinde sabah (08:00-10:00), öğlen (12:00-14:00) ve akşam (18:00-20:00) saatlerinde elde edilen 1'er dakikalık kamera kayıtlarından yararlanılmıştır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda Eylem-Algı-Davranış Haritaları oluşturulmuş ve kadınların mekânsal davranışlarına yönelik değerlendirmelerde bulunulmuştur. Anket ve yerinde gözlem çalışmaları kapsamında geliştirilen, 20 kadın katılımcı ile gerçekleştirilen derin mülakat sorularıyla; kentin ulaşım-erişilebilirlik, kentsel hizmetler, açık- yeşil alanlar/parklar, kamusal alanlar/ortak kullanım alanları bakımından yeterlik/eşitlik düzeyi sorgulanmış ve sonuçlar mekânsal zonlama çalışmasıyla (Aktif/Kadın Dostu, Pasif/Nötr, Eril/Müdahale Edilmesi Gereken Alanlar olarak) ifade edilmiştir. Sonuç olarak; Mudurnu İlçesi için geliştirilen kadın dostu kentsel planlama ve tasarım önerileri, ilçede kentsel mekânın kalitesini (fiziksel açıdan, konfor-güvenlik açısından, sosyal etkileşim açısından) artıracığı düşünülen mekânsal tasarım önerileri ve kadının refahını artıracığı düşünülen genel öneriler sunulmuştur. Gerçekleştirilen araştırmanın doğrultusunda, Mudurnu İlçesi'nde yaşayan kadınların kamusal alan kullanımında ataerkil toplum yapıları sebebiyle öğretilmiş çaresizliklerinin olduğu, mekânsal hak ve özgürlükler konusunda farkındalık düzeylerinin yeterli olmadığı düşünülmektedir. Bu çalışma kapsamında, kadınların mekân kullanımını "gerçekten" artırmak ve onları "bireyselleştirmek" adına geliştirilmiş kadın dostu önerilerin (periyodik olarak cinsiyet eğitimlerinin verilmesi, kamusal alanda eşitlik politikalarının önemsendiği tasarımlar gerçekleştirilmesi, cinsiyetleşmiş mekânların yok edilmesi gibi) ilçedeki kadınların gelişiminde etkili olacağı düşünülmektedir. Anahtar Kelimeler: Kadın ve mekân; Kadın Dostu Kent; peyzaj tasarım/planlama; Bolu- Mudurnu. Bilim Kodu: 502.11.01.

Gender patterns and gender-based work distribution of traditional lifestyle have caused spaces to have a "masculine" appearance, which has negatively influenced women's use of spaces, and led the use of spaces to be shaped based on social patterns. Hence, male and female users may experience different emotions such as fear, pressure, freedom, or security in the same space. Forced to experience spaces in a way deemed suitable by the society, women have sought to claim their rights through various institutions, yet the rights they have been granted that support their use of spaces have so far been far from satisfactory in our country. It is thought that, to ensure gender equality in its fullest sense in our country, it is of importance that women's spatial awareness be raised and they protect their place in so-called public spaces. This study aims to determine the extent to which women living in the Mudurnu town of the province of Bolu use spaces equally/efficiently and to put forward suggestions that are aimed at eliminating inequalities in the public spaces of the town in accordance with the Design-Planning Criteria of Women Friendly Cities (WFC). This study originated from various facts such as that the town of Mudurnu has been included in the Tentative List of World Heritage of United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) under the name of "Historic Guild Town of Mudurnu" since 2015 and it was announced as the 15th Cittaslow of Turkey in 2018, which are factors that point to the international recognition of the natural and cultural values of the town, that women are active in terms of their sheer numbers in businesses as well as their broad participation in handicrafts that are widely practiced in the town, and that the Economic Policy Research Foundation of Turkey found that the female empowerment potential in the town to be high in 2018. It is hoped that this study could contribute to the relevant literature on gender equality and spatial planning in the domains of women and spatial use and that the findings could prove beneficial in the development of the town of Mudurnu as well as setting an example for spaces with similar attributes. The present study was carried out in four stages, namely, data collection, analysis, evaluation, and conclusions and recommendations. The methods of survey, on-site observation, and in-depth interview were used for data gathering. A total of 93 detected through sample size determination methods were included in the survey, whose analyses were conducted on SPSS 23.0 package software and results are provided in tables. Based on the findings of the survey, a total of seven spaces (the town bazaar, the town square, the upper marketplace, the tea garden, the front of the Turkish bath and the mosque, and the front of the coffeehouse) were observed on-site on two different days in summer and winter (23 June 2018 and 8 December 2018). Video recordings made in the morning (08:00-10:00), in the afternoon (12:00-14:00) and in the evening (18:00-20:00), each of which was one-minute long, was used for the study of the observations carried out. Action-Perception-Behaviour Maps were created based on the findings of the study, and women's spatial behaviour was evaluated. The efficiency/equality levels of transport-accessibility, town services, open-green areas/parks, public spaces/common use areas of the town were investigated through the questions formed according to the findings of the survey and on-site observation of in-depth interview, which was conducted on 20 female participants, and its findings are reported as Active/Women-friendly, Passive/Neutral, Masculine/ Urban Spaces with Requiring Intervention. As a result; women-friendly urban planning and design proposals

ÖZET/ABSTRACT

developed for Mudurnu Settlement, spatial design suggestions that are thought to increase the quality of the urban space (in terms of physical, comfort-security, social interaction) and general suggestions thought to increase women's well-being are presented. According to the researches, it is thought that the women living in Mudurnu District have been taught to use public spaces due to patriarchal social structures and that their awareness of spatial rights and freedoms is not sufficient. Within the scope of this study, it is considered that women-friendly suggestions (such as providing gender trainings periodically, realising designs where equality policies in the public sphere are taken into consideration, and destroying genderized spaces) in order to "really" increase and "individualize" women's use of space are thought to be effective in the development of women in the district. Keywords: Women and Spaces; Women Friendly Cities; landscape design/planning; Bolu-Mudurnu. Science Code: 502.11.01.